

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE – INŠTITUT ZA DRUŽBENE VEDE
Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij
Ljubljana, Kardeljeva ploščad 5

Tel.: 01/5805-370, 01/5805-105

Fax: 01/5805-104

E-mail: cjmmksjm@uni-lj.si

Raziskava

STALIŠČA O KORUPCIJI

izvedena po naročilu

Urada Vlade RS za preprečevanje korupcije

Poročilo

Ljubljana, oktober 2003

STALIŠČA O KORUPCIJI 2003

Poročilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 13. do 15. oktobra 2003

*Center za raziskovanje javnega mnenja in množičnih komunikacij
Inštitut za družbene vede FDV, Univerza v Ljubljani
Ljubljana, Kardeljeva ploščad 5*

V dneh od 13. do 15. oktobra 2003 smo na osnovi vzorca telefonskih naročnikov zajeli 901 polnoletnih oseb, državljanov Slovenije, in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika "Stališča o korupciji". Vzorčenje je potekalo iz vzorčne baze (BN=1999). Telefonske intervjuje je izvedlo 27 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečen čas trajanja intervjuja (računalniška meritev) je bila 13 minut, medtem ko je bil skupni bruto čas trajanja ankete 450 ur.

Zasnova vprašalnika Stališča o korupciji 2003 temelji na predlogi, ki jo je podal naročnik, dopolnila, skrajšala in dokončno metodološko oblikovala pa jo je raziskovalna skupina CJMMK v sestavi: red. prof. dr. Niko Toš, izr. prof. dr. Vlado Miheljak, doc. dr. Samo Uhan, doc. dr. Brina Malnar in doc. dr. Slavko Kurdija. Pri metodološki redakciji ter koordinaciji, nadzoru, ureditvi datoteke in izdelavi sumarnega poročila pa sta sodelovali strokovni sodelavki CJMMK Rebeka Bešter-Falle, dipl. soc. in Živa Broder, dipl. soc.

Poročilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov – v nadaljevanju. Frekvenčne porazdelitve odgovorov so prikazane v numerični in grafični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so prikazana v izvirni obliki.

Skladno z modelom raziskave "Stališča o korupciji" so vprašanja razvrščena v tri skupine: problemska, pojasnjevalna (intervenirajoča) in sociodemografska.

S telefonskimi intervjuji zbrano empirično gradivo smo, glede na strukturalna odstopanja polnoletne populacije, utežili (ponderirali) in s tem zmanjšali pristranost in napake v rezultatih. Sistem ponderacije temelji na populacijskih izenačitvah glede na spol, starost in prostorsko razpršenost. Utemeljitev in opis postopka obteževanja je podan v dokumentu S. Kurdija, J. Štebe, "Oblikovanje vzorčnih uteži za telefonsko anketo Politbarometer", CJMMK, PB3/97.

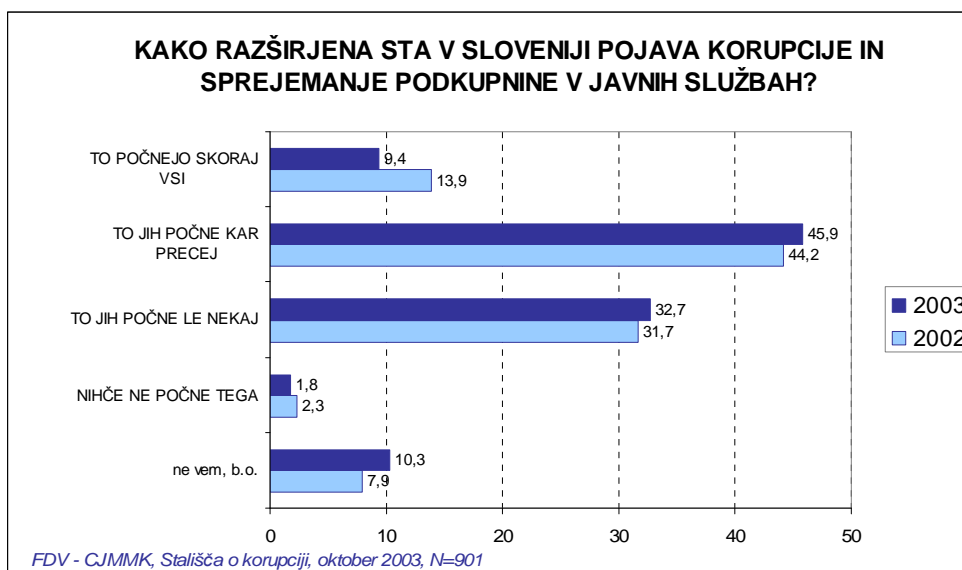
Ocene razširjenosti korupcije v Sloveniji

Sprejemanje podkupnine v javnih službah se v kontekstu javnomnenjskega raziskovanja kaže kot "najvidnejši in najznačilnejši" kazalec razširjenosti korupcije. Presoja o razširjenosti korupcije v javnih službah je v veliki meri oprta na predpostavko samoumevnosti in v manjši meri na osebno izkušnjo s korupcijo. Slednje nam potrjujejo tudi rezultati raziskave, ki jih predstavljamo v nadaljevanju. Odgovori na izhodiščno vprašanje "Ali ste imeli vi ali vaši bližnji v zadnjem letu kakršnokoli izkušnjo s korupcijo?", govorijo o razmeroma nizki razširjenosti korupcije v Sloveniji, če upoštevamo ugotovitev, da več kot 95% vprašanih ni imelo izkušnje s korupcijo v zadnjem letu. Seveda pa ta podatek ne govori o relativni razširjenosti korupcije v posameznih segmenitih in ne upošteva "sistemske izključenosti" večine sodelujočih v raziskavi.

Razširjenost korupcije v javnih službah

Na vprašanje o sprejemanju podkupnine v javnih službah se kot prevladujoče izkaže prepričanje o razmeroma veliki razširjenosti korupcije v javnih službah. Večina (46%) anketirancev ocenjuje, da podkupnino v javnih službah sprejema "precej javnih uslužbencev". Tretjina vprašanih (33%) meni, da podkupnino sprejema "le nekaj javnih uslužbencev", medtem ko le zanemarljiv delež anketirancev ocenjuje, da javni uslužbenci ne sprejemajo podkupnin. Subjektivno oceno o vsesplošni koruptnosti javnih uradnikov je v tem kontekstu izrazilo manj kot 10% vprašanih. Ocene o razširjenosti korupcije v javnih službah so stabilne tako v časovni kot strukturni dimenziji. Prepričanje o razširjenosti korupcije tako v lanski, kot letošnji meritvi izkazujejo predvsem anketiranci s poklicno stopnjo izobrazbe ter "delovno aktivni" anketiranci v nižjih starostnih kategorijah.

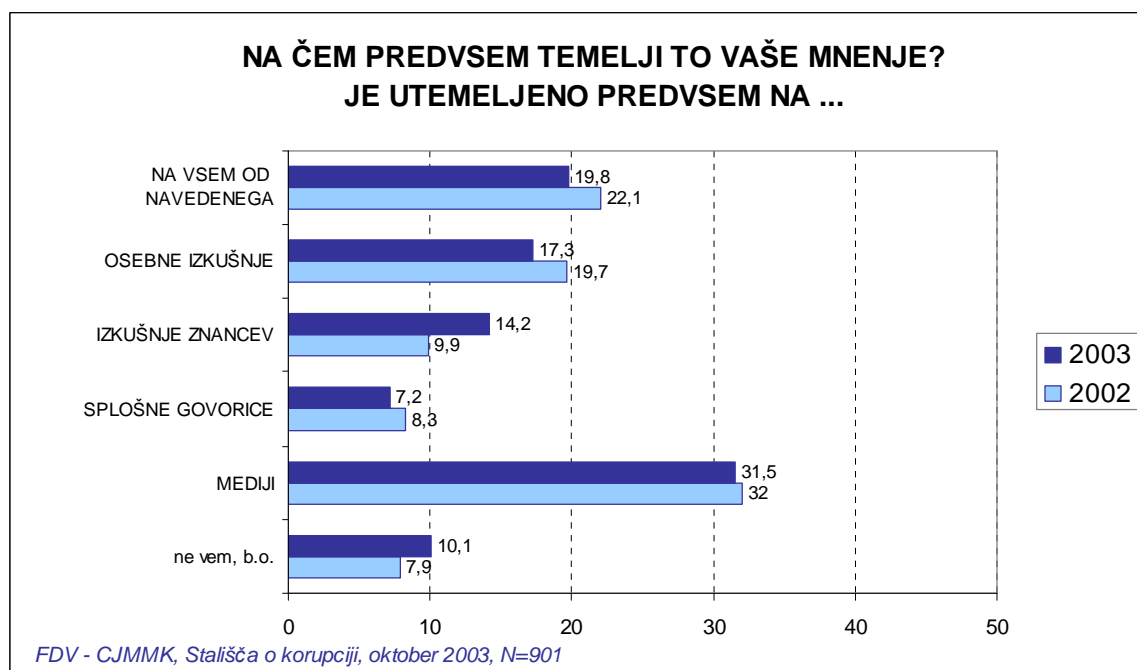
Slika 1

Dejavniki, ki vplivajo na oblikovanje stališč

Interpretacija ocen o razširjenosti korupcije v javnih službah vključuje vprašanje dejavnikov, ki vplivajo na oblikovanje stališč o problemu korupcije. Rezultati kažejo, da osebne izkušnje s korupcijo in izkušnje drugih, ki jim anketiranci zaupajo, na ocene o razširjenosti korupcije vplivajo, vendar v manjši meri kot drugi dejavniki. V primerjavi z lansko meritvijo se je povečal predvsem delež anketirancev, ki ocene o razširjenosti korupcije utemeljujejo na pripovedovanju tistih, ki jim zaupajo, nekoliko manjšo vlogo pa imajo osebne izkušnje. Še vedno pa na ocene o razširjenosti korupcije najbolj vplivajo mediji; več kot 30% anketirancev ocene o razširjenosti korupcije utemeljuje na tistem kar so prebrali v časopisih in slišali na radiu in TV. Kot pokaže analiza je na tej osnovi oblikovano tudi večinsko prepričanje, da *"precej javnih uslužbencev sprejema podkupnino"*.

Slika 2

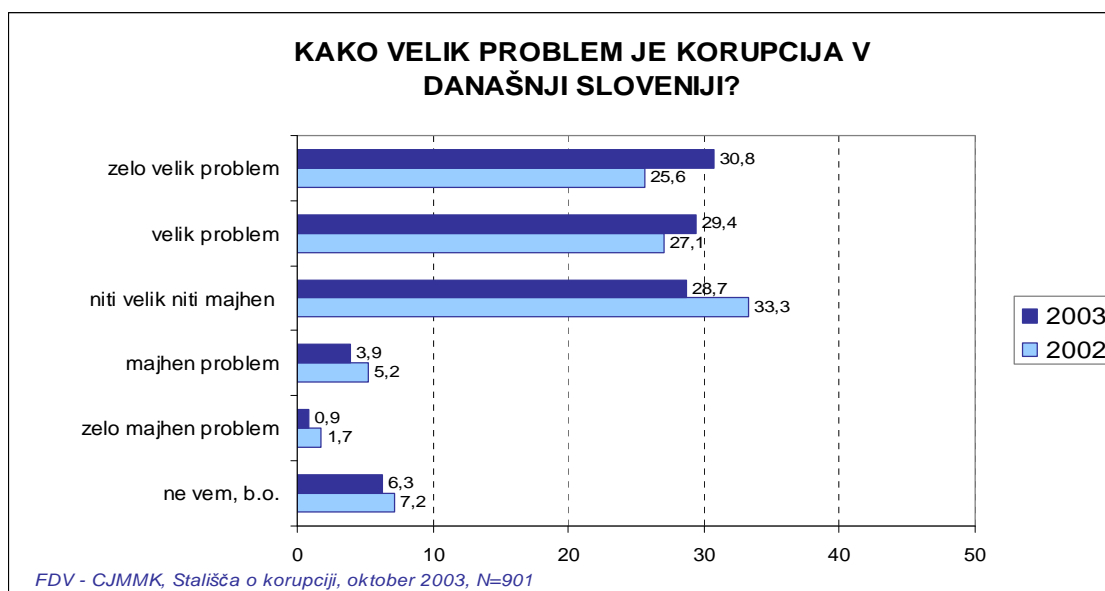
Pri tem je značilna ugotovitev, da je vpliv medijev na oblikovanje stališč o razširjenosti korupcije v javnih službah, največji med mlajšimi in anketiranci s srednjo stopnjo izobrazbe.

Obseg korupcije v Sloveniji

Stališča o razširjenost korupcije v Sloveniji dopolnjujejo ocene o obsegu korupcije v Sloveniji, ki potrjujejo predhodne ocene o razširjenosti pojava korupcije med javnimi uslužbenci.

Ugotovimo lahko, da več kot polovica vprašanih ocenjuje, da je korupcija v Sloveniji velik oz. zelo velik problem, manj kot tretjina anketirancev meni, da je problem srednje velik in le manjši del ocenjevalcev meni, da korupcija v Sloveniji ni problem. V primerjavi z lansko meritvijo se je povečal predvsem delež anketirancev, ki ocenjujejo, da je korupcija v Sloveniji velik problem. Strukturna analiza pokaže, da se je delež teh v primerjavi z lanskim letom povečal predvsem med anketiranci, ki mnenje o razširjenosti korupcije utemeljujejo na poročanju medijev in med anketiranci, ki so imeli osebno izkušnjo s korupcijo. V primerjavi s predhodno meritvijo se je predvsem med anketiranci z visoko izobrazbo zmanjšal delež tistih, ki menijo, da je v Sloveniji korupcija velik problem.

Slika 3

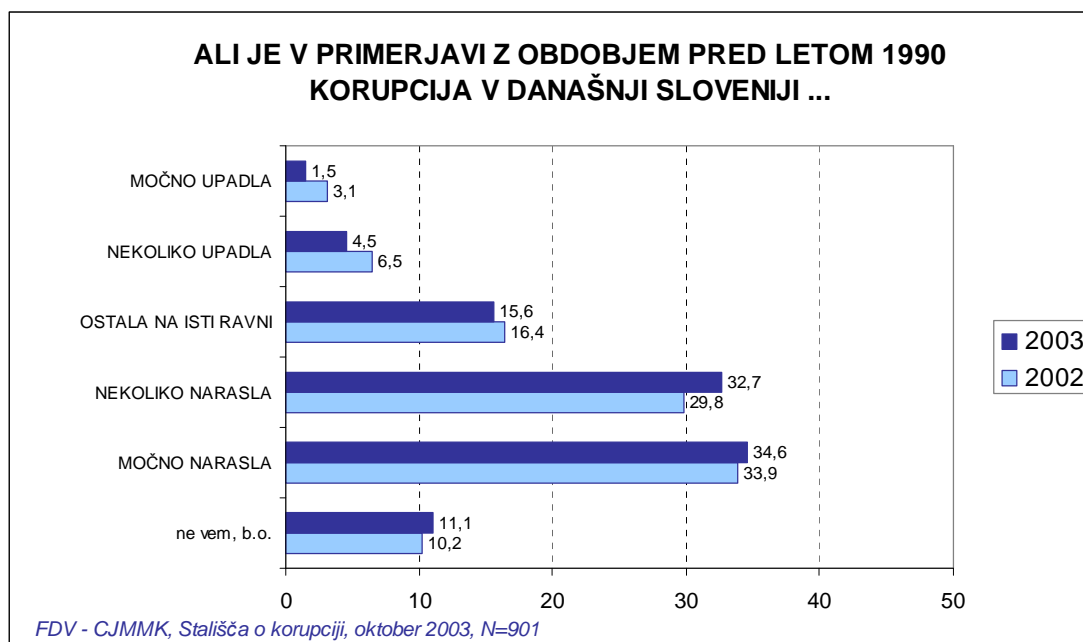

Referenčno obdobje korupcije

Referenčno obdobje za pojav korupcije v Sloveniji je po mnenju večine anketiranih čas po letu 1990. Tako meni več kot 60 % anketiranih. V primerjavi z lansko meritvijo se je delež anketirancev, ki menijo, da se je korupcija razširila po letu 1990 še povečal, 15%

anketirancev je prepričanih, da je ostala na enaki ravni in le 6% anketirancev meni, da je korupcije po letu 1990 manj. Ocena o bistvenem povečanju korupcije prevladuje med anketiranci v starostni skupini nad 60 let, glede na zaposlitveni status anketirancev pa predvsem med samozaposlenimi in brezposelnimi.

Slika 4

Ravnanja in ocene verjetnosti korupcije na posameznih področjih

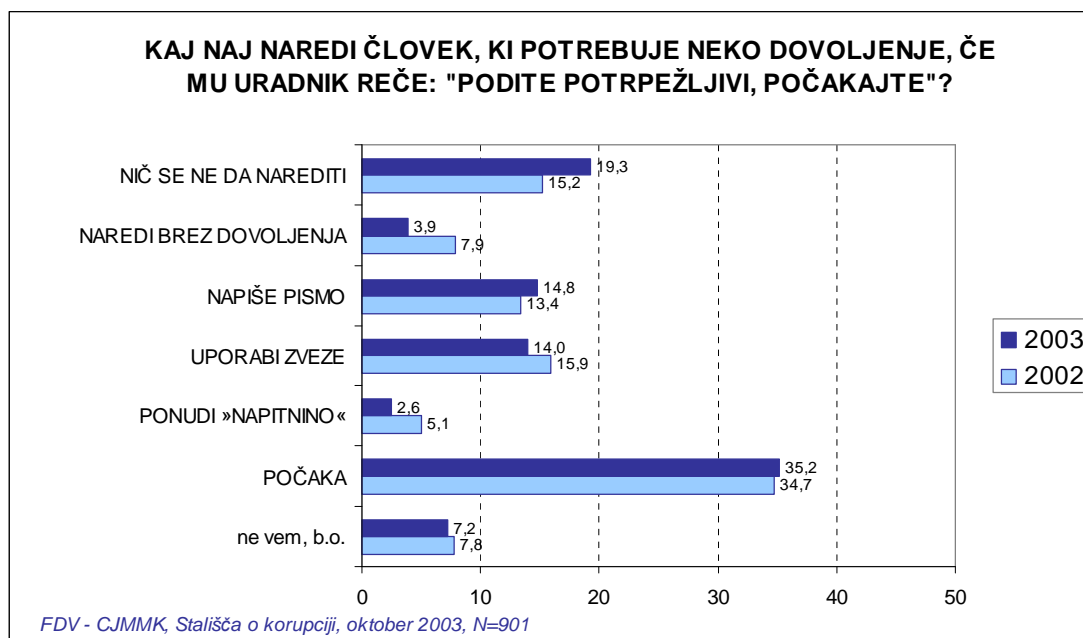
Pripravljenost respondentov na sprejemanje korupcije kot sredstva za doseganje ciljev smo v raziskavi ugotavljali neposredno (ravnanje v hipotetičnem primeru) in posredno z oceno verjetnosti korupcije na posameznih področjih.

Anketirance smo soočili s hipotetično situacijo (*kaj naj naredi človek, ki potrebuje neko dovoljenje od države, če mu uradnik reče "bodite potrpežljivi"*) in jih spraševali o ravnanju v takšni situaciji.

Odgovori na vprašanje o ravnanju posameznikov kažejo, na nizko pripravljenost posameznikov sodelovati v koruptnem dejanju (35 % "počakati, da se stvari uredijo"). Manj kot petina anketirancev meni, da naj posameznik za doseg cilja uporabi zveze oz. ponudi "napitnino"; 4 % anketirancev meni, da naj posameznik nameravano doseže "brez privoljenja države", 19 % anketiranih ne vidi rešitve za težavo in 15 % vprašanih bi o tem problemu obvestilo predstojnika urada za preprečevanje korupcije. Na letni ravni

se je povečal delež anketirancev, ki ne vidijo rešitve in zmanjšal delež tistih, ki bi nameravali storiti brez dovoljenja.

Slika 5

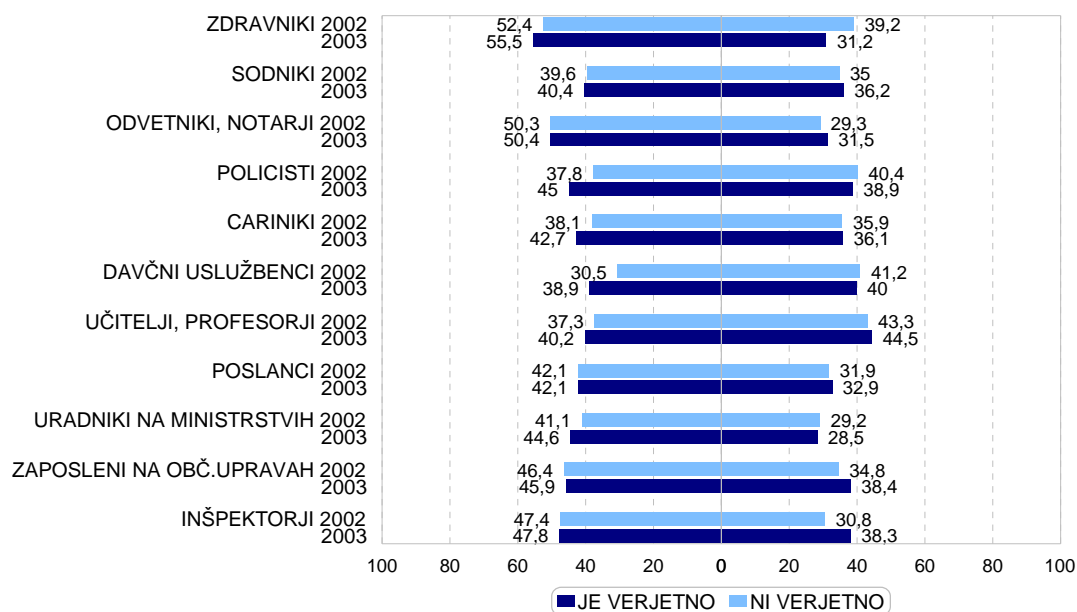
Analiza pokaže, da tako "koruptni" kot "protestni" potencial izkazujejo predvsem mlajši in visoko izobraženi anketiranci ter anketiranci, ki poznajo izkušnje drugih.

Ocene verjetnosti korupcije na izbranih področjih smo uporabili kot posreden kazalec korupcijskega potenciala. Respondenti so za posamezna področja ocenjevali verjetnost, da bi morali ponuditi denar, darilo ali uslugo, da bi uradne osebe opravile tisto, kar so dolžne storiti.

Rezultati kažejo, da so se pri tem vprašanju preslikale lanske ugotovitve, z nekaterimi pomembnejšimi premiki v velikosti deležev. Tako kot lanska leto tudi letošnja meritev kaže, da nadpovprečen delež (več kot 50 %) anketirancev kot problematično (verjetnost korupcije) navaja predvsem delovanje zdravnikov, odvetnikov in notarjev ter inšpektorjev inšpekcijskih služb (48%).

Slika 6

ALI MENITE, DA JE VERJETNO, ALI DA NI VERJETNO, DA BI POSAMEZNIK MORAL PONUDITI DENAR, DARILO ALI USLUGO, DA BI SPODAJ NAŠTETE URADNE OSEBE OPRAVILE TISTO, KAR SO PO SLUŽBENI DOLŽNOSTI DOLŽNE STORITI?

FDV - CJMMK, Stališča o korupciji, oktober 2003, N=901

Med subjekte pri katerih je delež tistih, ki ocenjujejo da je korupcija verjetna, večji od deleža tistih, ki ocenjujejo, da korupcija ni verjetna se uvrščajo še:

- sodniki in sodni uslužbenci,
- cariniki,
- poslanci,
- uradniki na ministrstvih,
- zaposleni na občinskih upravah in upravnih enotah,
- policisti.

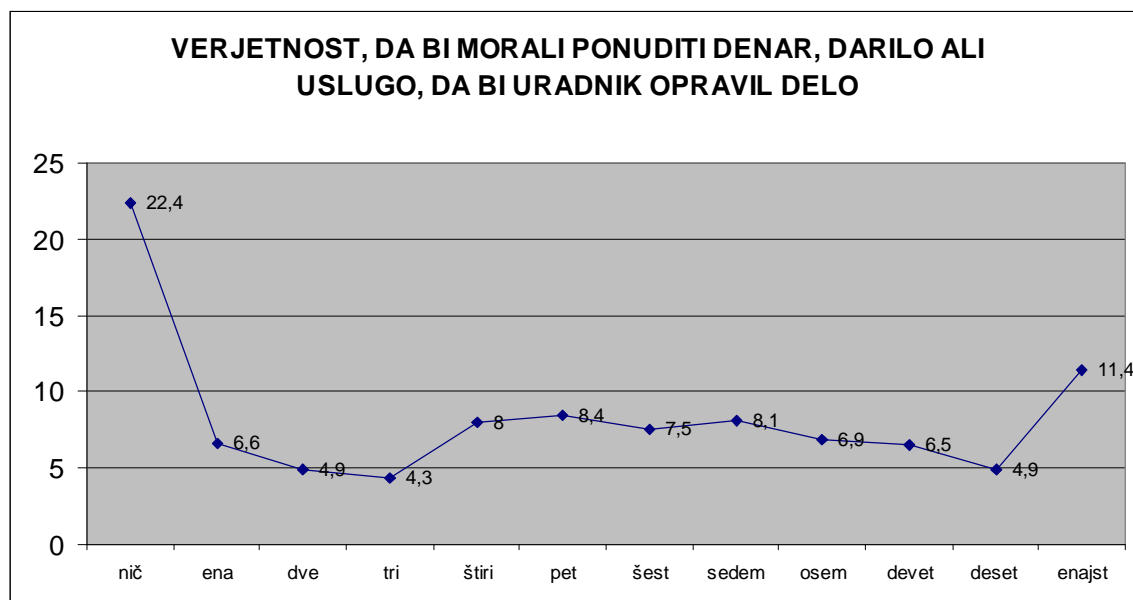
Med subjekte za katere velja obratno razmerje (manjša verjetnost korupcije) anketiranci uvrščajo zgolj davčne uslužbence in učitelje.

Čeprav se je v ocenah vseh poklicnih kategorijah povečal delež anketirancev, ki ocenjujejo, da je korupcija verjetna, je sprememba največja pri presoji policistov. Policiste v tokratni meritvi anketiranci uvrščajo med uslužbence za katere večina anketiranih (v nasprotju z lansko meritvijo) ocenjuje, da je korupcija pri njihovem delu verjetna.

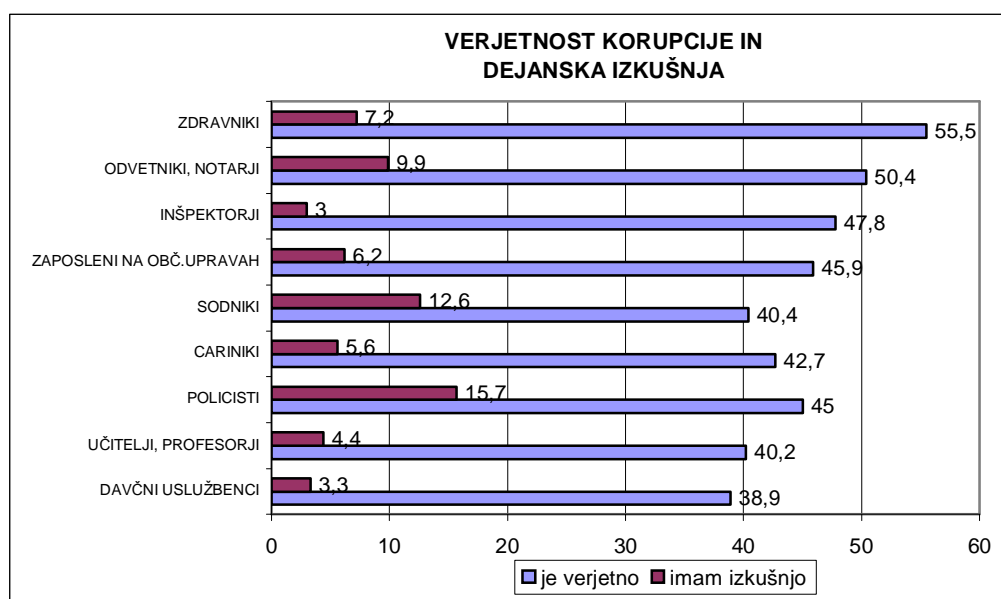
Indeksirana ocena verjetnosti korupcije na posameznih področjih pokaže, da zgolj 22% anketirancev meni, da korupcija na navedenih področjih ni verjetna, hkrati pa več kot polovica anketirancev med navedenimi enajstimi področji izbere pet ali več "potencialno koruptnih" področij.

Slika 7

Primerjava odgovorov na vprašanje o osebni izkušnji s korupcijo in odgovorov na vprašanje o verjetnosti korupcije na izbranem področju, razkriva izrazito diskrepanco med ocenami in empiričnimi navedbami.

Slika 8

Razlika, ki jo ugotavljamo ni neobičajna v javnomnenjski presoji družbenih pojavov. Delno jo lahko pojasnimo s socialno-demografskimi atributi ocenjevalcev (zmožnost participacije pri koruptnem dejanju), delno pa je razlika v odgovorih posledica uporabe različnih meril v oceni nivojev korupcije. Konkretno: večina anketirancev, ki ima izkušnjo s korupcijo navaja dejanja, ki so povezana s situacijsko korupcijo, medtem ko ocena verjetnosti korupcije vključuje tudi druge (sistemske) nivoje korupcije, ki pa niso vključeni v neposredno izkušnjo anketirancev.

Značilne ugotovitve pa razkriva tudi analiza socio-demografskih dejavnikov. Tabela prikazuje "udeležbo" posameznih socio-demografskih skupin v oceni verjetnosti korupcije.

Tabela 1. Participacija skupin v oceni "korupcija je verjetna"

	občinska up.	policija	carina	šolstvo	zdravstv o
mlajši	++	++	+	0	+
starejši	-	--	--	0	0
moški	+	+	+	+	+
ženske	-	-	-	-	-
nižje izob.	+	+	-	++	-
višje izob.	-	-	0	-	+
višji položaj	0	-	-	--	+
nižji položaj	0	+	+	+	-
mediji	-	+	-	0	0
osebne izk.	+	0	++	++	+

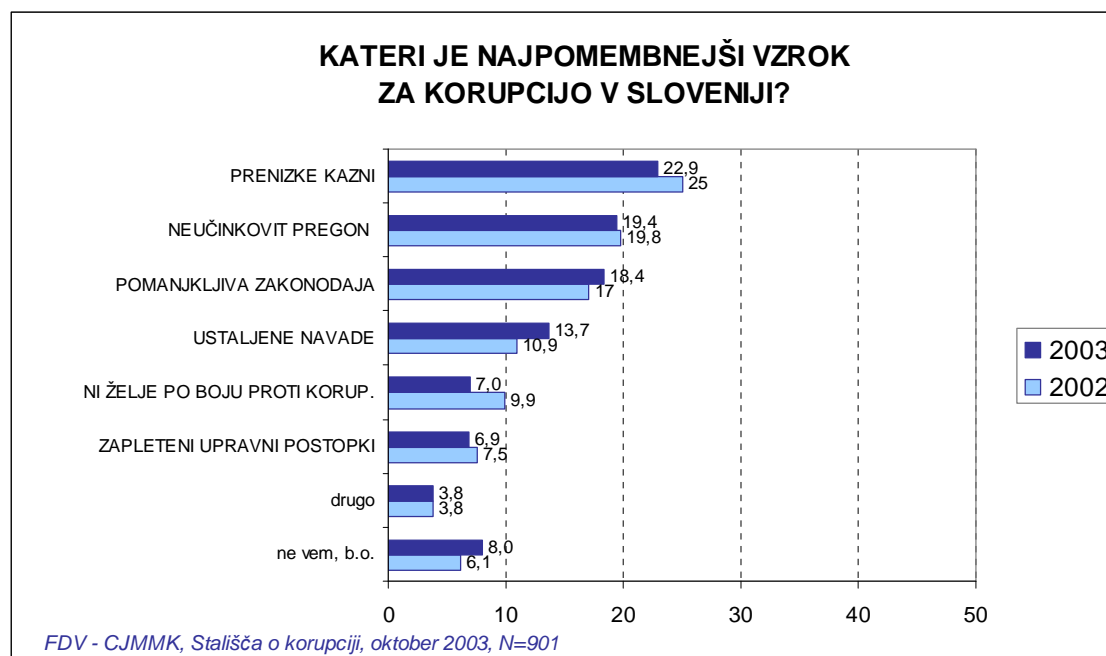
Sintetičen prikaz ilustrira tipično diskrepanco v ocenah mladih in starih (aktivnih in neaktivnih) ter med nosilci in "konzumenti" socialne moči. Povedano drugače: starejši in anketiranci z višjimi stopnjami izobrazbe in posledično višjim socio-ekonomskim statusom so v ocenah o verjetnosti korupcije podreprezentirani, nasprotno pa so mlajši in respondenti z nižjim socio-ekonomskim statusom v teh ocenah izrazito nadreprezentirani. Domnevamo lahko, da so motivi za presojo verjetnosti korupcije pri posameznih kategorijah anketirancev različni in povezani predvsem s socialnim položajem ocenjevalca. Delna izjema pri tej ugotovitvi so presoje zdravstvenega sistema.

Indikativna pa je tudi ocena o prepričevalni moči argumentov, ki vplivajo na ocene o verjetnosti korupcije. V primerjavi z lansko meritvijo se je zmanjšala moč medijskih argumentov in povečala moč "neposrednje izkušnje".

Vzroki za korupcijo

Ključni vzrok za korupcijo v Sloveniji so po mnenju večine (23%) anketirancev prenizke kazni za storilce koruptnih dejanj. Obstoj korupcije v Sloveniji je po mnenju anketirancev povezan tudi z neučinkovitim pregonom (20%) in pomanjkljivo zakonodajo na tem področju (18%). Petina populacije ocenjuje, da je pojav korupcije povezan z ustaljenimi navadami ljudi oz. s pasivnim sprejemanjem korupcije. Vzrok za korupcijo je po mnenju anketirancev mogoče iskati tudi v zapletenih pravnih postopkih (7%). V primerjavi z lansko meritvijo pri tem vprašanju ni sprememb.

Slika 9

Stališča o vzrokih za korupcijo so značilno strukturirana. "Odsotnost represije" (nizke kazni) kot vzrok za korupcijo navajajajo predvsem starejši in nižje izobraženi anketiranci, medtem ko višje izobraženi in anketiranci srednjih starostnih kategorij, ocenjujejo, da je pojav korupcije povezan predvsem z neučinkovitim pregonom. Nadpovprečen delež srednje in višje izobraženih kot pomemben dejavnik korupcije navaja tudi pomanjkljivo zakonodajo in zapletenost postopkov.

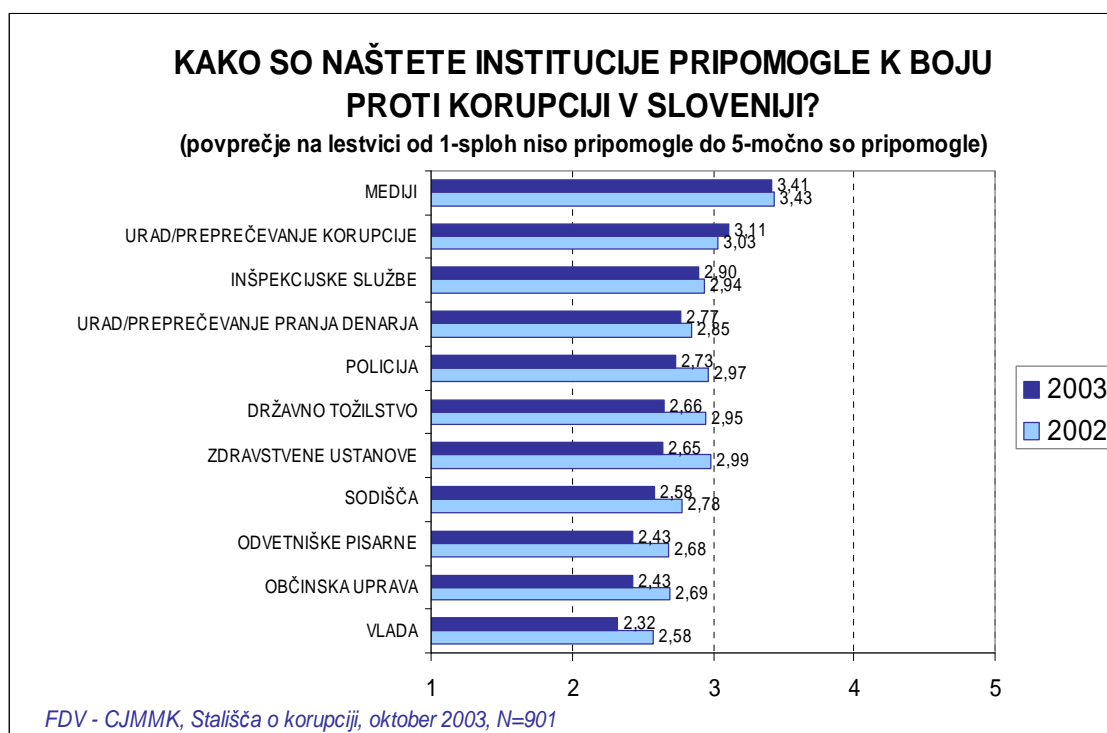
Kdo je pripomogel k boju proti korupciji.

Zaznava korupcije v Sloveniji vključuje tudi predstave o tem, kdo je v Sloveniji najbolj zaslužen za boj proti korupciji. Odgovori anketirancev so indikativni in jih interpretiramo v kontekstu odgovorov na vprašanje o virih (temeljih) za oblikovanje stališč o korupciji.

Konkretno: če ugotavljamo, da večina anketirancev stališča o korupciji utemeljuje s poročanjem medijev, ugotovimo tudi, da respondenti medije prepoznavajo kot institucijo, ki je najbolj pripomogla k boju proti korupciji.

Glede na pomembnost anketiranci na drugo mesto postavljajo urad za preprečevanje korupcije in na tretje mesto inšpekcijske službe. Na "dno" nabora anketiranci uvrščajo sodišča, vlado, upravne enote ter odvetniške pisarne. V primerjavi z lansko meritvijo anketiranci vse institucije ocenjujejo z nižjimi ocenami, izjema je urad za preprečevanje korupcije.

Slika 10

Strukturna analiza razkriva nekatere značilnosti pri oblikovanju odgovorov na vprašanje o "zaslužnih" institucijah v boju proti korupciji.

Odgovore anketirancev praviloma diferencira starost in izobrazba respondentov ter v manjši meri zaposlitveni status.

Ugotovimo lahko, da višje izobraženi in anketiranci srednjih starostnih kategorij v povprečju vsem navedenim institucijam priznavajo manjše zasluge za boj proti korupciji kot nižje izobraženi in mlajši anketiranci.

Subjektivna zaznava korupcije

V raziskavi subjektivnih zaznav korupcije smo ponovili sklop področij, ki smo jih preverjali v lanskoletni raziskavi. Osebno izkušnjo smo preverjali na trinajstih področjih, v katerih pride osebek v stik z institucijami, službami in servisi:

- pri obisku zdravnika ali pri srečanju z drugimi zdravstvenimi delavci
- pri izobraževanju, pri vpisu v šolo in opravljanju izpitov
- pri odmeri in plačilu davka
- pri oddaji ponudbe v postopku javnega naročanja
- pri uveljavljanju pravice do pokojnine, ali pa do
- različnih podpor in doklad, tudi pri uveljavljanju podpore za nezaposlene
- pri postopku privatizacije ali denacionalizacije
- pri carinskih postopkih
- pri policijskih postopkih
- pri postopku na sodišču, pri katerem je bil udeležen sodnik ali tožilec
- pri postopku na sodišču, pri katerem so sodelovali drugi delavci sodišča, tudi zaposleni v zemljiški knjigi
- pri postopku odvetniške pisarne ali notariata
- pri postopku na občinskem uradu ali uradu upravne enote
- pri postopku inšpekcijske službe.

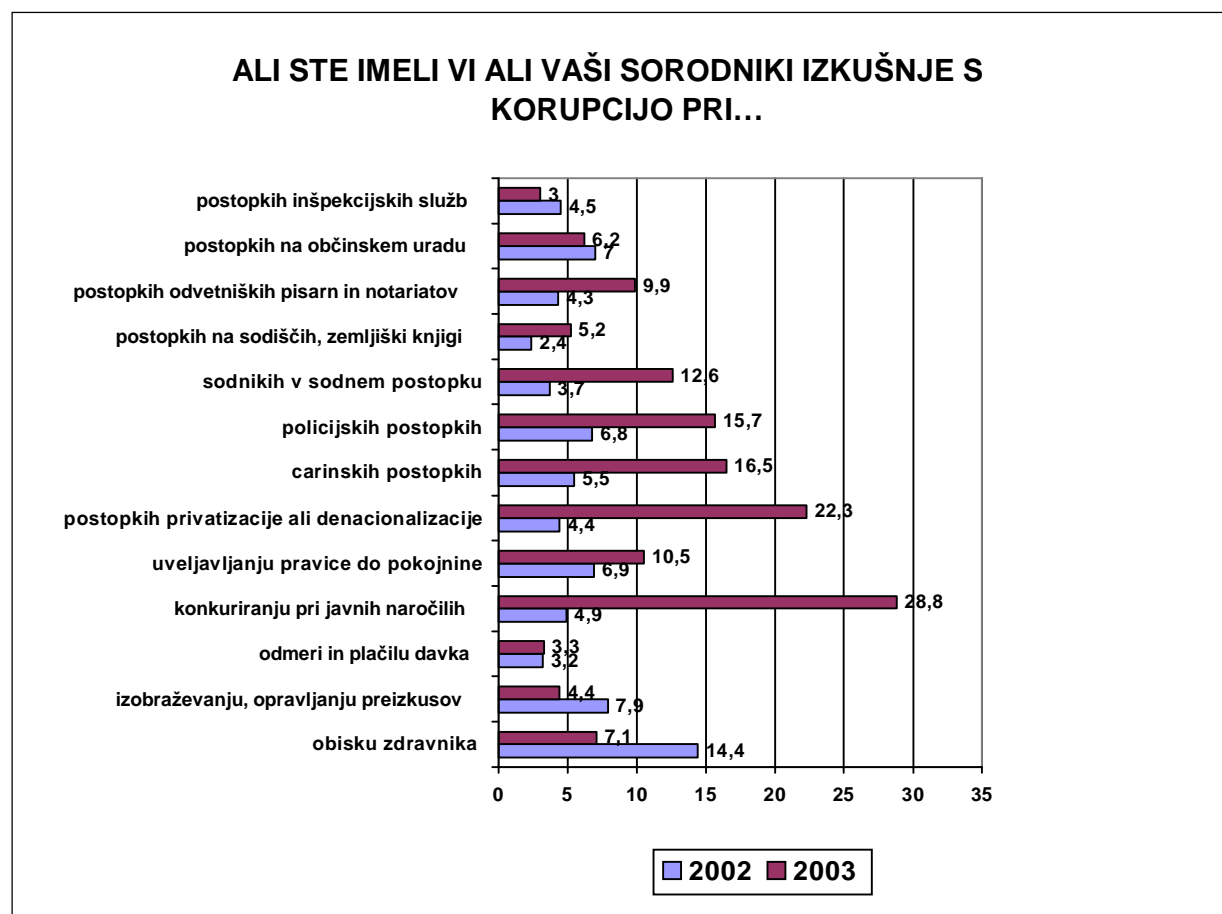
Glede na lansko leto pa smo vprašanje nekoliko modificirali, da bi zmanjšali posplošenost ocenjevanja. Medtem ko smo lansko leto spraševali, ali je imel respondent ali njegovi sorodniki izkušnje s korupcijo pri srečanju s posameznimi institucijami, službami ali

servisi (obisk zdravnika, izobraževanje, odmera davka...) smo tokrat pri preverjanju istih področij naredili dve spremembi:

- vprašanje smo omejili na respondenta in člane njegove družine (prej sorodniki)
- stik smo omejili na zadnje leto (prej časovno nedefinirano).

Te spremembe (ožja definicija obdobja in oženje sorodniškega razmerja) nekoliko omejijo projekcijo splošnega občutka in predstave o ekspanzivnosti korupcije, zato so primerjave z lanskim letom v tem sklopu področij osebne izkušnje zgolj orientacijske in ne dovoljujejo trdnih sklepov o povečanju ali zmanjšanju zaznav. Se pa zaradi upoštevanja pogostosti stika s posamezno institucijo, službo ali servisom poveča primerljivost subjektivne zaznave med posameznimi področji.

Slika 11

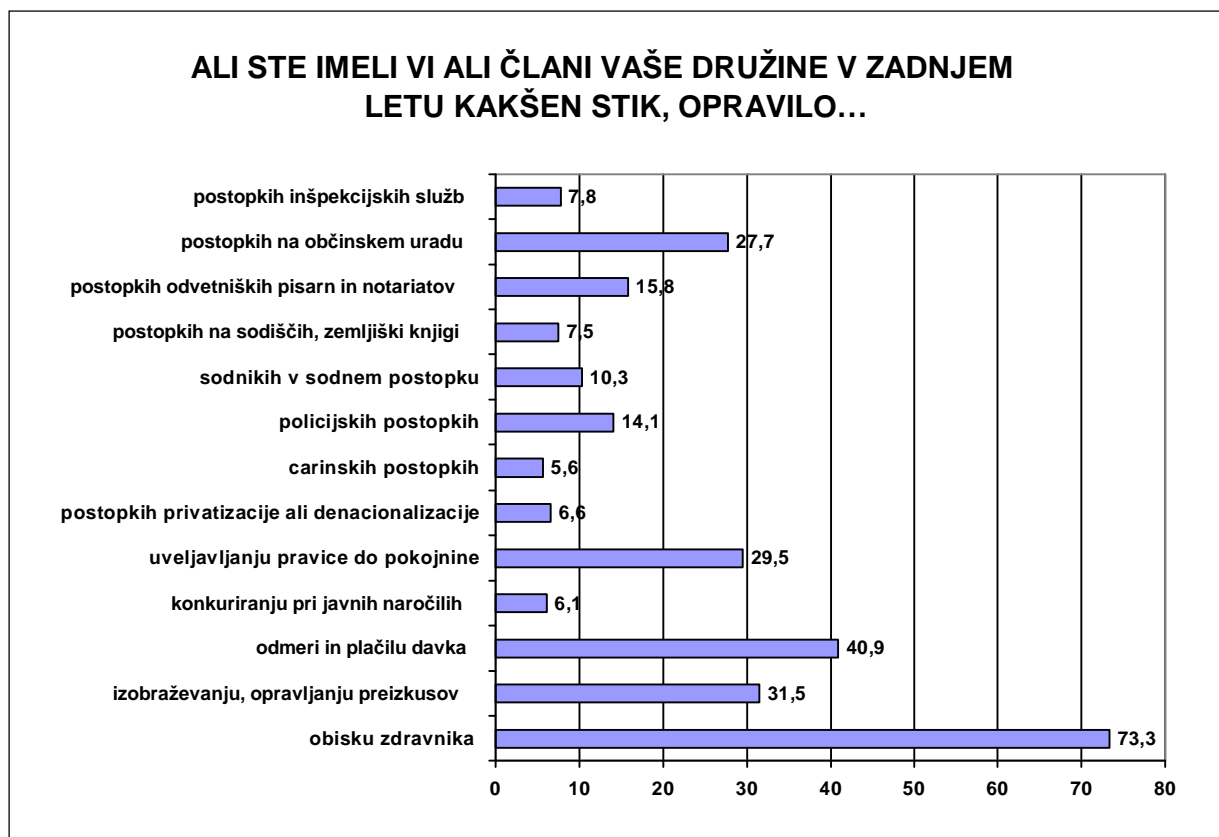

Graf kaže nekaj značilnih sprememb zaradi drugačnega vhodnega vprašanja. Najbolj izrazita odstopanja glede na lanske rezultate tako beležimo pri konkuriranju za javna naročila, postopkih privatizacije in nacionalizacije, carinskih in policijskih postopkih, kjer

tisti, ki predhodno izrečejo, da so imeli v zadnjem času stik s tovrstno institucijo, v večji meri omenjajo zaznavo korupcije. Vendar pa je treba upoštevati, da je ravno na teh področjih najmanj ljudi, ki je v zadnjem letu imelo stik. Tako je, denimo, samo 55 ljudi imelo stik s t.i. javnim naročanjem in 16 od njih tudi koruptivno izkušnjo.

Rezultat je zato logičen in pričakovan, saj majhen delež ljudi s tovrstnim stikom nevtraliziralo subjektivne zaznave, tistih, ki pa so vendarle imeli tovrstni stik. Graf, ki kaže, koliko respondentov je imelo v zadnjem letu stik s posameznim področjem, to lepo pojasni. Daleč največ stikov imajo respondenti z zdravnikom, v postopkih plačevanje davkov, izobraževanju in postopkih pred občinskim uradom. Najmanj respondentov z osebnim stikom pa je ravno na področjih, kjer so redki s tovrstnim stikom izkazovali najvišji odstotek koruptivnih izkušenj (javna naročila, postopki privatizacije in nacionalizacije, carinski postopki).

Slika 12

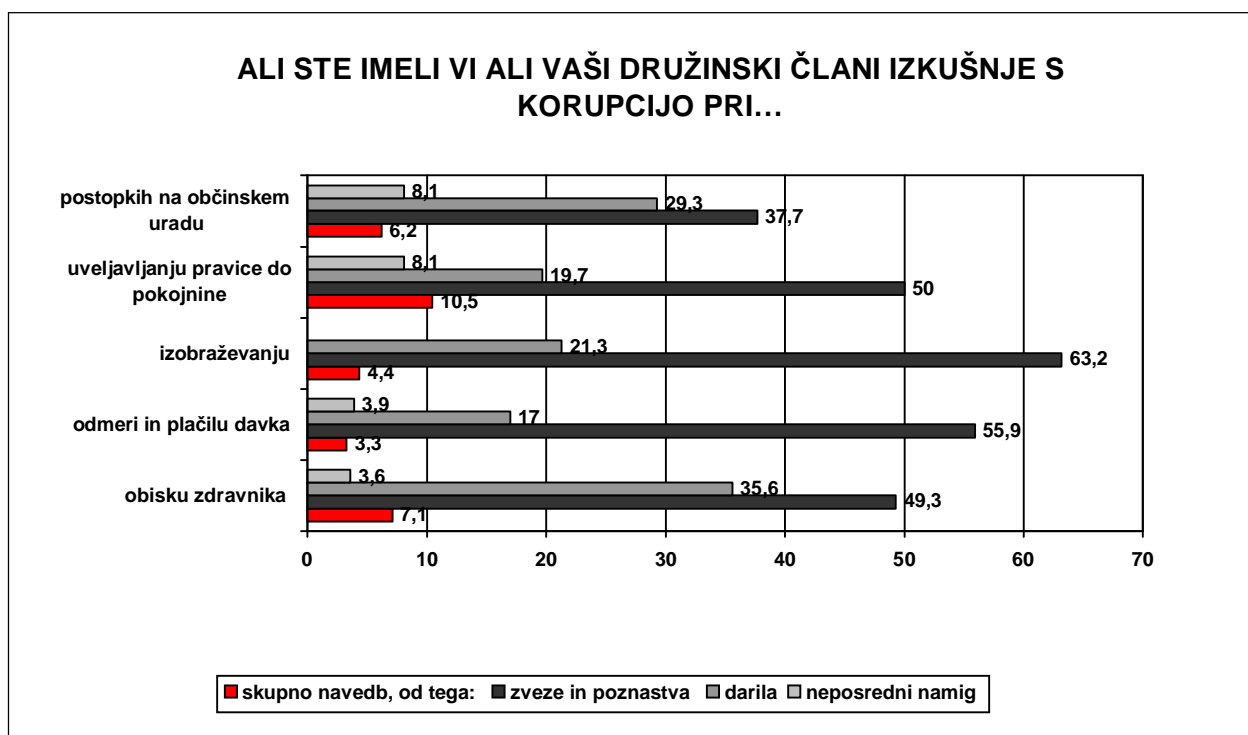

Ker je v pogostosti stikov, opravljenih, obiskih posameznih institucij, služb, servisov precejšnja razlika, smo preverili za pet področij, ki pomenijo za posameznika najpogostejši stike, kolikšna je navedba izkušenj s koruptivnimi dejanji in kolikšen je delež posameznih oblik (uporaba zvez in poznanstev, denar ali darila na lastno iniciativo,

neposredni namig). Iz grafa sledi, da je daleč največ situacij, ki jih respondenti prepoznajo kot koruptivna, povezanih z uporabo zvez in poznanstev, občutno manj z dajanjem daril in daleč najmanj takih, kjer je dajalec usluge direktno namignil. Več direktnih namigov je bilo zaznanih pri postopkih na občinskem uradu in uveljavljanju pravice do pokojnine (po 8,1% vseh navedb zaznave koruptivnega odnosa na tem področju), manj pri odmeri davka (3,9%) in obisku zdravnika (3,6%), nič navedb direktnega namiga pa nismo zabeležili na področju izobraževanja. Rezultati so precej podobni tistim, ki smo jih z nekoliko drugačnim načinom zajemanja dobili že lani. Ocena dejanske razsežnosti pojava korupcije na osnovi teh podatkov je bolj vrednostno kot metodološko vprašanje. Po eni strani so deleži direktnih namigov res majhni (denimo: od 901 anketiranih je 653 izjavilo da so oni ali njihovi družinski člani v zadnjem letu obiskalo zdravnika, od teh je 46 navedlo koruptivno izkušnjo, dva med vsemi pa sta jo prepoznala kot direktni namig), po drugi strani pa je, glede na to, da gre za področja, na katerih se ljudje vsak dan množično znajdejo, vseeno lahko to velik obseg.

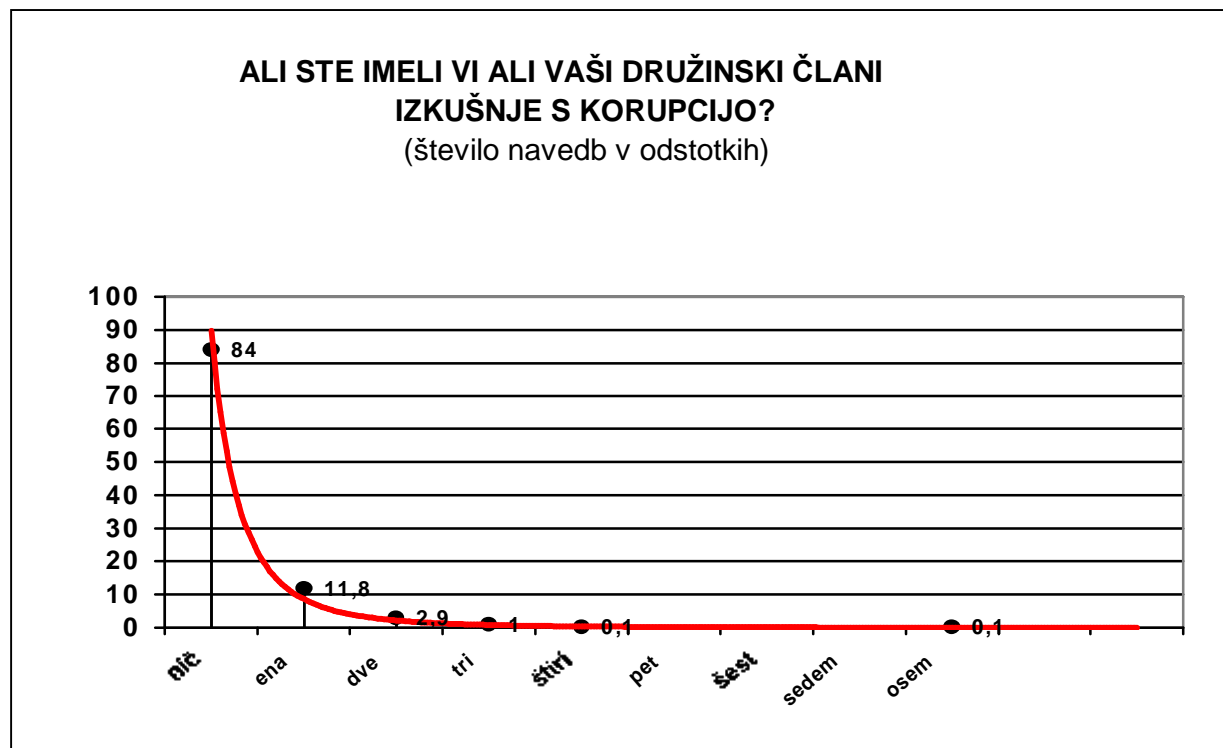
Distribucija frekvence osebnih (ali družinskih) izkušenj kaže krivuljo naglega upada število navedb. Tako je velika večina (84%) tistih, ki je korupciji zaznala, navedla eno izkušnjo, dve izkušnji le še 11,8%, tri le še 2,9%, več pa skoraj da niso zaznali.

Slika 13

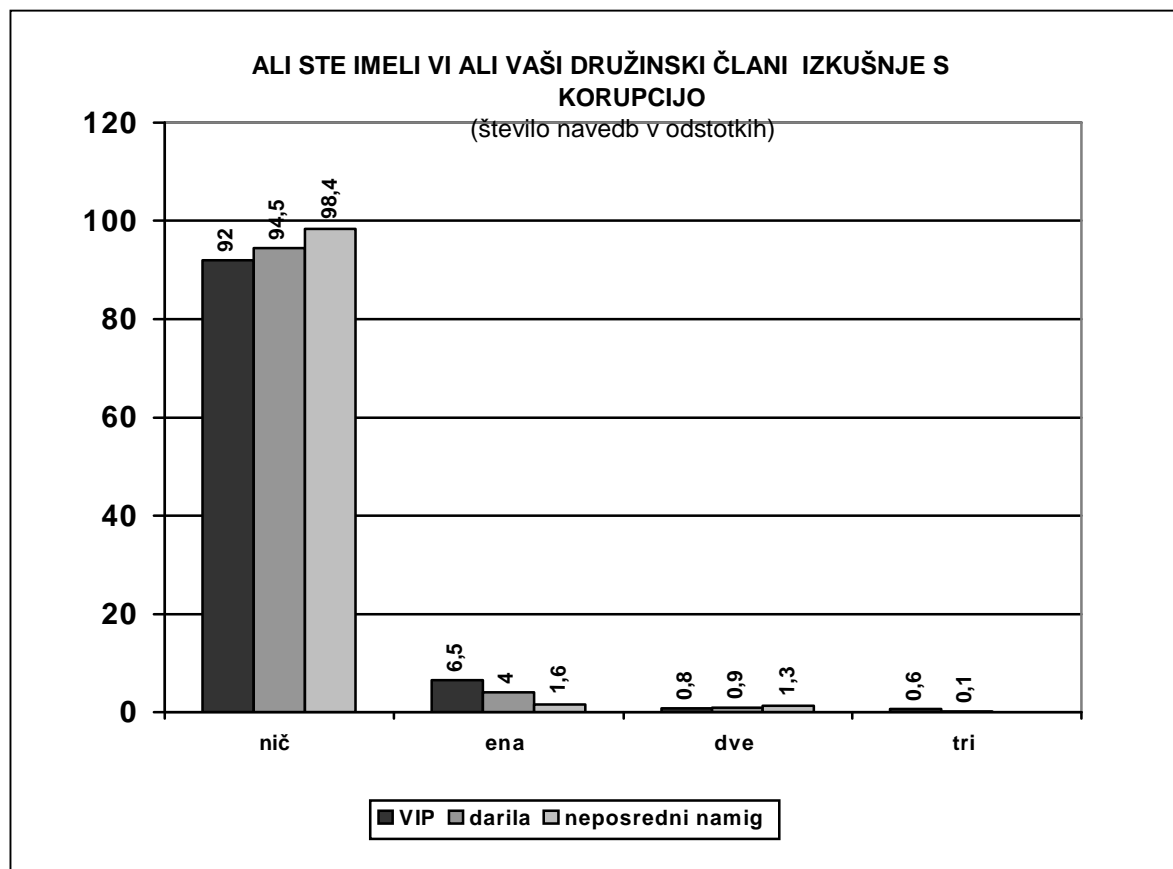

Slika 14

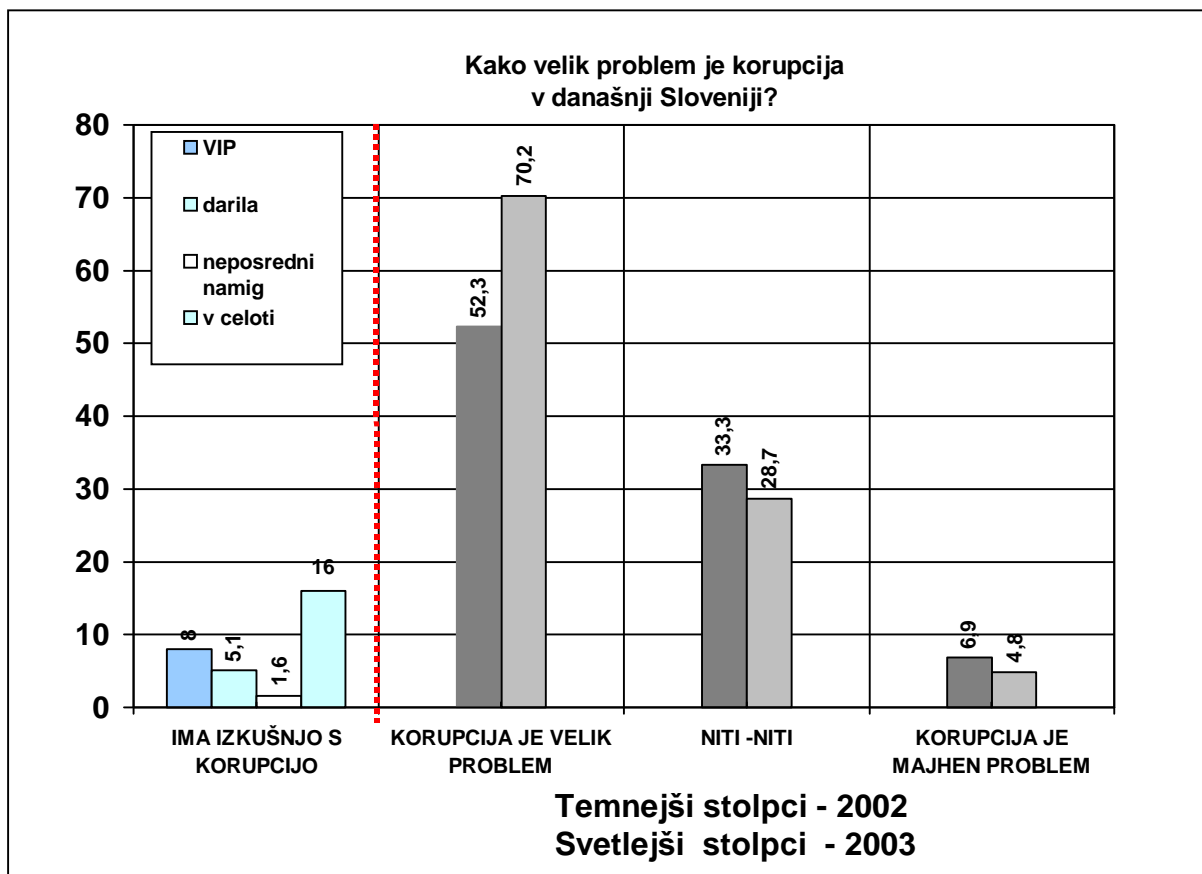
Kaj pomenijo številke v celotnem vzorcu? Skupno 16% vprašanih je navedlo zaznavo korupcije v kakršnikoli obliki. Vsega 8% je sebe ali družinske člane umestilo v situacijo uporabe zvez in poznanstev, 5,1% v situacijo dajanja daril na lastno pobudo in 1,6% na pobudo dajatelja usluge. Kot je razvidno iz grafa na naslednji strani, to dejansko pomeni, da korupcija velike večine državljanov v njihovem vsakdanjem urejanja administrativnih, zdravstvenih, šolskih in drugih življenjskih situacij ne oplazi, tako, da si vtisa o razširjenosti fenomena ne ustvarjajo na osnovi svojih osebnih izkušenj.

Slika 15

Nizka stopnja osebne izkušnje je v precejšnjem razkoraku z oceno korupcije kot problema. Namreč, kar 70 odstotkov vprašanih meni, da je korupcija v Sloveniji velik problem, in samo 4,8 odstotka, da je majhen. Če oceno primerjamo z lansko, vidimo, da se je ta ocena korupcije kot problema močno zvišala, saj je lani skoraj 20 odstotkov vprašanih manj ocenilo korupcijo kot velik problem (52% da je velik in 6,9%, da je majhen). Iz teh podatkov se da sklepati, da na oblikovanje stališča o korupciji vpliva osebna izkušnja bolj malo.

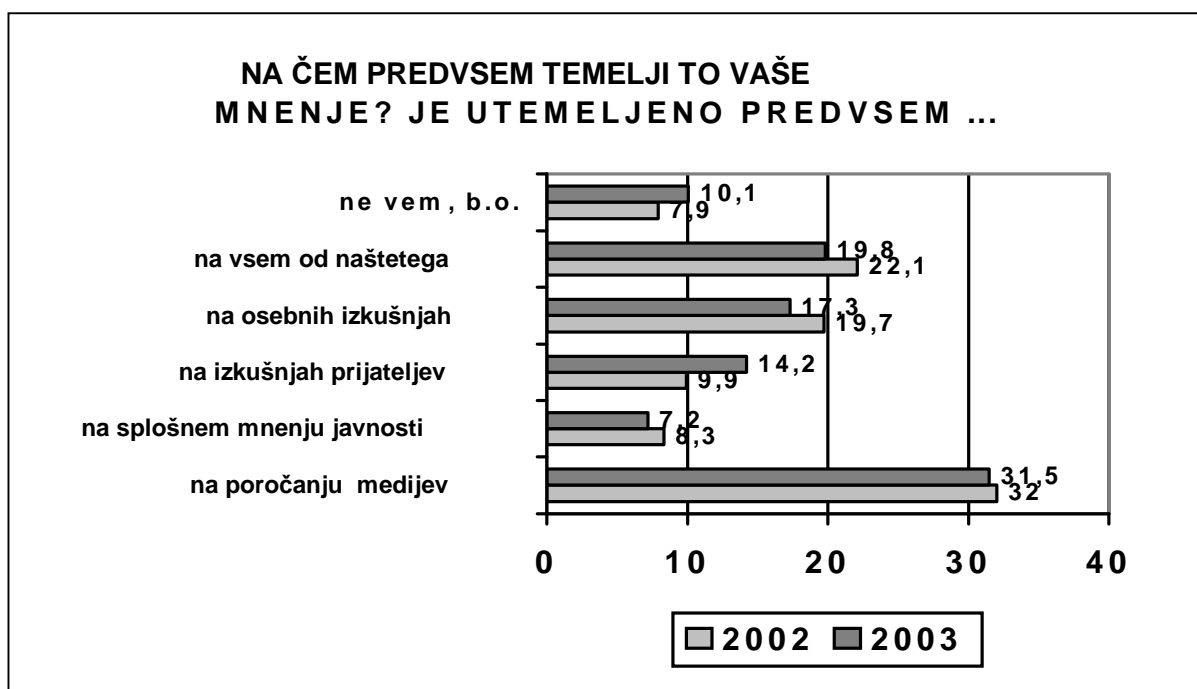
Slika 16

Na čem torej temelji ocena o ekspanzivnosti fenomena korupcije v Sloveniji?

V največji meri na osnovi poročanj medijev, v precej manjši meri na osnovi pripovedovanja tistih, ki jim respondenti zaupajo in še manj na osnovi splošnih govoric. Rezultati so močno podobni tistim iz lanskega leta, čeprav respondenti izrekajo, da je po njihovi oceni korupcija močno narasla.

Slika 17

Strukturne determinante subjektivnih zaznav

Da bi lažje preverjali determinante subjektivnih zaznav, smo spremenljivke zaznave in ocene fenomena preoblikovali v robustnejše dihotomizirane spremenljivke. In sicer smo oblikovali novo spremenljivko, ki razvrsti vse tiste, ki imajo ali nimajo izkušnjo s korupcijo na kateremkoli področju. Prav tako pa smo oceno korupcije kot problema preoblikovali v kategorijo velikega in majhnega problema. Glede na to, da večina vprašanih oblikuje svoje mnenje na osnovi informacij, ki jih dobijo iz medijev, smo preverjali tudi, ali je kaj razlik v zaznavah in ocenah tistih, ki bolj zaupajo medijem in tistih, ki bolj zaupajo sodiščem. Dihotomizirali smo tudi samooceno materialnega stanja ter zadovoljstva respondenta s stanjem demokracije, iz obeh pokazateljev pa nato

oblikovali še indeks političnega in ekonomskega zadovoljstva. Nove spremenljivke izkazujejo takšno frekvenčno distribucijo:

izkušnja s korupcijo

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid nima izkušnje	757	84,0	84,0	84,0
ima izkušnjo	144	16,0	16,0	100,0
Total	901	100,0	100,0	

korupcija problem

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid majhen	43	4,8	5,1	5,1
niti-niti	259	28,7	30,7	35,8
velik	542	60,1	64,2	100,0
Total	844	93,6	100,0	
Missing System	57	6,4		
Total	901	100,0		

bolj zaupa

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid sodiščem	161	17,8	17,8	17,8
medijem	467	51,8	51,8	69,7
3	273	30,3	30,3	100,0
Total	901	100,0	100,0	

materialno stanje

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid dobro	318	35,3	36,1	36,1
slabo	564	62,6	63,9	100,0
Total	882	97,9	100,0	
Missing System	19	2,1		
Total	901	100,0		

politekonom zadovoljstvo

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid zadovoljni	121	13,4	13,4	13,4
niti-niti	396	44,0	44,0	57,4
nezadovoljni	384	42,6	42,6	100,0
Total	901	100,0	100,0	

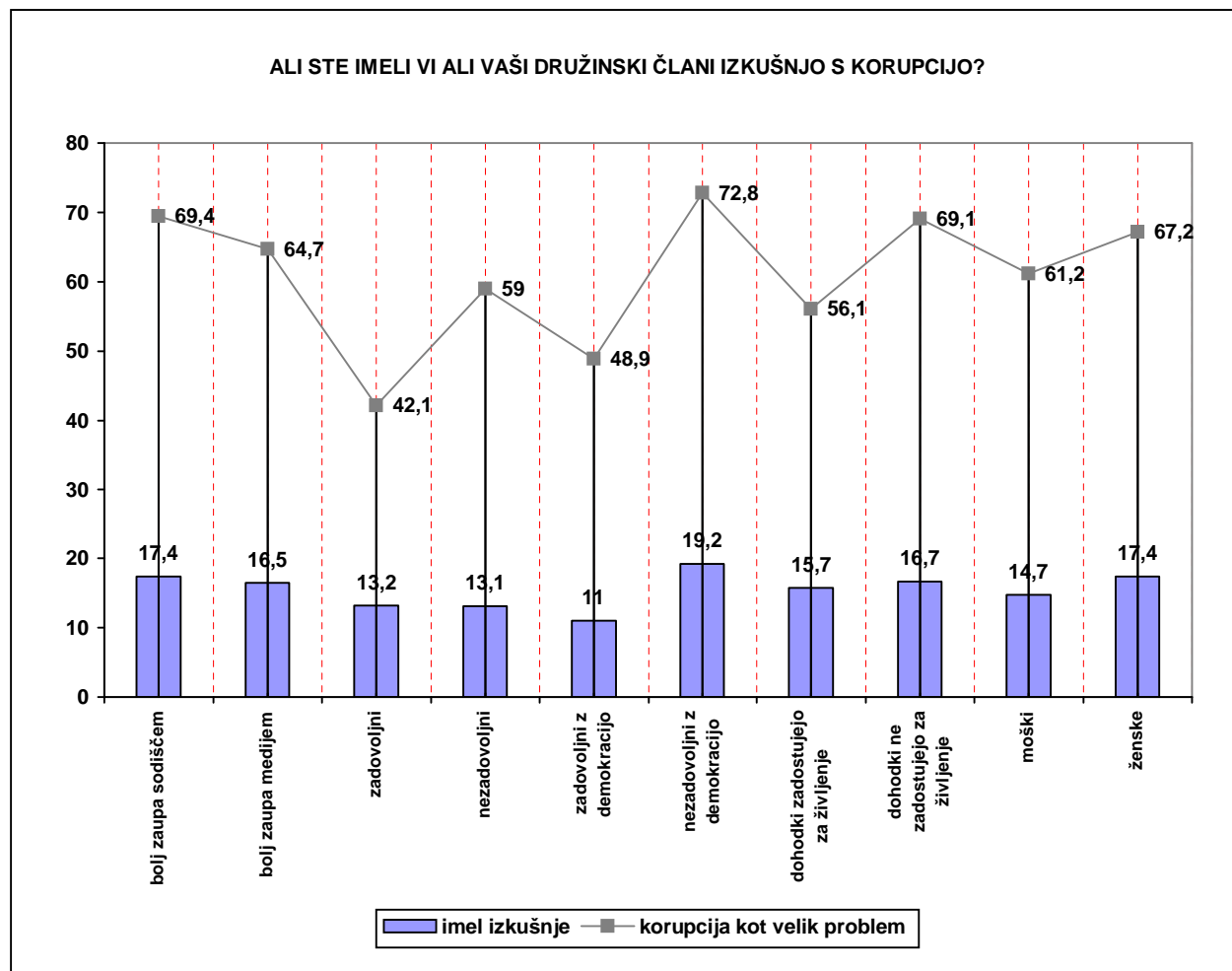
zadovoljstvo z demokracijo

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid zadovoljen	245	27,2	30,1	30,1
nezadovoljen	569	63,1	69,9	100,0
Total	814	90,3	100,0	
Missing System	87	9,7		
Total	901	100,0		

Niti osebna izkušnja s korupcijo, niti ocena korupcije kot problema se ne razlikuje ta glede na to, ali respondent bolj zaupa medijem ali sodiščem. Izkušnje s korupcijo se ne razlikujejo glede na materialno stanje respondenta, vendar pa tisti, ki svoje materialno stanje ocenjujejo kot slabo, pogosteje izrekajo, da je korupcija velik problem. Tisti, ki niso zadovoljni s stanjem demokracije v Sloveniji so pogosteje izrazili izkušnjo s korupcijo. Izrazita razlika pa se pokaže v oceni korupcije kot problema (tisti, ki niso zadovoljni s stanjem demokracije, bistveno pogosteje ocenjujejo, da je korupcija v Sloveniji velik problem. Če zadovoljstvo z materialnim in razmerami in zadovoljstvo z demokracijo združimo v enotni indeks splošnega zadovoljstva, se ocene korupcije kot problema še izostrijo: nezadovoljni ocenjujejo korupcijo kot večji problem. Na oceno osebne izkušnje pa ne/zadovoljstvo ne vpliva.

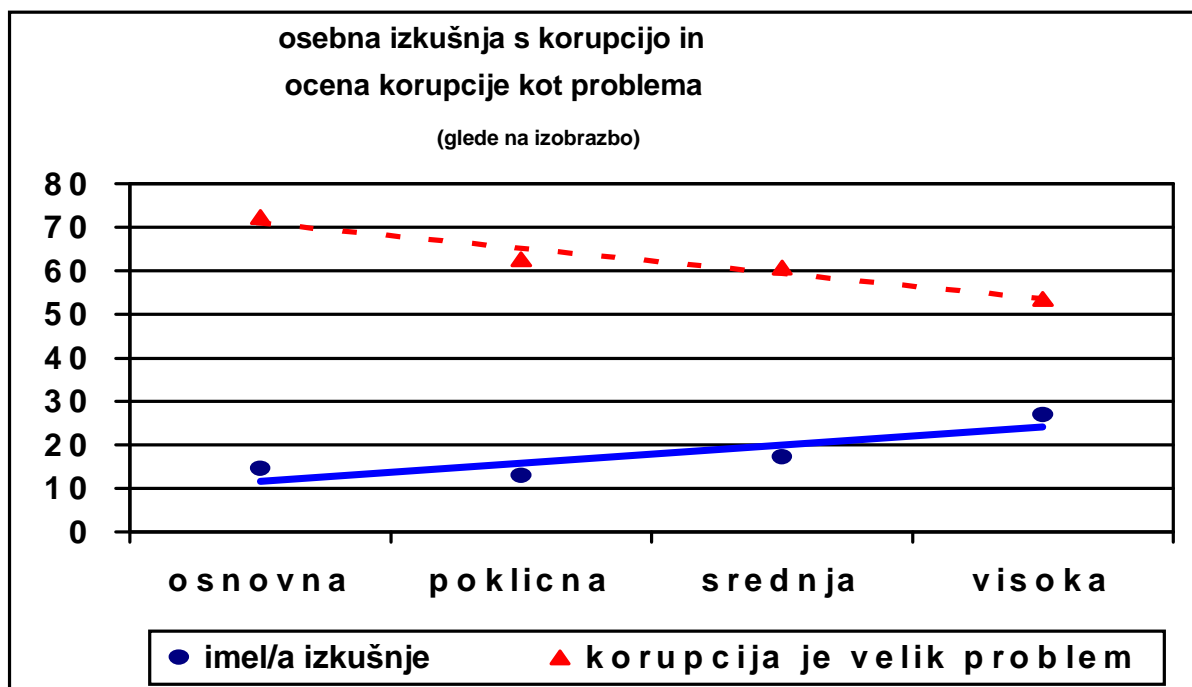
Preurejene, rekodirane in indeksirane spremenljivke dajo naslednje distribucije:

Slika 18

Zanimivo je razmerje med izobrazbo ter osebno izkušnjo ter oceno korupcije kot problema: z višanjem izobrazbe se viša tudi pogostost osebne izkušnje s korupcijo, a hkrati se znižuje ocena korupcije kot problema:

Slika 19

Kljub temu, da je velika večina zaznanih koruptivnih dejanj vezana na lastno iniciativo, (izkoriščanje zvez in poznanstev ter samoiniciativno dajanje daril), pa jih brez velike moralne dileme večina ocenjuje, da je problem v tistih, ki podkupnine ali ugodnosti sprejmejo (38,6%). Da sta problem dajalec in prejemnik meni 36,7% in le 19%, da je problem tisti, ki daje.

Potencial rezistence javnosti do pojavov korupcije

Da bi zaznalo korupcijo prijavilo, je izjavilo 52,2% vprašanih (lansko leto 55,8%), da je ne bi, pa 30,6% (lansko leto 27,3%). In komu bi prijavili zaznano korupcijo.? Policiji bi prijavilo 34,6%, Uradu za preprečevanje korupcije 32,6%. Glede na lansko leto, ko jih je 47,1% reklo, da bi prijavilo korupcijo policiji in 22,2% Uradu za preprečevanje korupcije, je to velika razlika, ki zelo verjetno kaže na to, da se je Urad v tem času utrdil v zavesti javnosti.

Slika 20

